No. 3 5e jaargang, mei 1956

van Mens tot Mens

Orgaan van de Vereniging voor Maatschappelijk Werk op Humanistische grondslag „Humanitas" onder redactie van T. van van Grootheest en C. M. Swiebel. Administratie-adres: J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam-Z.

Donkere schaduwen over het blazoen van lichtstad

Onder deze 'kop' verscheen in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 12 april jl. een uitgebreid verslag van het debat over de subsidie-aanvraag van 'Humanitas' aan het gemeentebestuur van Eindhoven. Ten einde onze lezers een beeld te geven van de argumenten die voor- en tegenstanders in het geding brachten, laten wij dit verslag hieronder in zijn geheel volgen:

Opnieuw heeft Eindhovens gemeenteraad de gelegenheid om te demonstreren dat de zo gaarne aangeheven leuze, dat deze nijvere stad de lichtstad van het zuiden is, ook in geestelijk opzicht waarde heeft, voorbij laten gaan; hij heeft zich niet gespiegeld aan het lichtend voorbeeld van de hoofdstad van de provincie, of aan dat van Bergen op Zoom, waar men wel de breedheid van visie en de verdraagzaamheid heeft weten op te brengen om, ondanks de grote, principiële bezwaren welke de in meerderheid toch rooms-katholieke raadsleden hebben tegen een instelling als Humanitas, voor haar maatschappelijk werk een subsidie toe te kennen. Reeds eerder heeft een dergelijke aanvraag in Eindhovens raad gespeeld, bij de jongste debatten, ter gelegenheid van de begroting is de kwestie ook nog breedvoerig behandeld en ook thans weer was er een afwijzend preadvies van B. en W. Evenals vorige keren heeft deze negatieve houding van de meerderheid tot langdurige gedachtenwisseling aanleiding gegeven. Zelfs de mogelijkheid om althans enig morgengloren te doen schemeren, werd niet aanvaard, want een voorstel om de beraadslaging op te schorten tot nader beraad, in welke tussentijd een buiten de politieke raadssfeer te houden forum de kwestie nader zou moeten bezien, werd met grote meerderheid (23 tegen 14 stemmen) verworpen. Het afwijzende preadvies werd met 24 tegen 13 stemmen aanvaard. Het verschil tussen deze stemverhoudingen sproot voort uit de omstandigheid, dat één lid van de protestants-christelijke partij, in tegenstelling tot zijn fractiegenoot, zijn stem wel aan 'het compromis', maar niet aan de subsidiëring wilde geven.

Vele argumenten, weinig nieuwe gezichtspunten

Ruim twee weken geleden had het punt betreffende de subsidiëring van Humanitas reeds op de agenda gestaan. Burgemeester, mr. H. A. M. T. Kolfschoten, die terecht verwachtte, dat hierover langdurig zou worden beraadslaagd, — in tegenstelling tot de voorstellen van B. en W., die in dezelfde vergadering ter tafel kwamen, om bijdragen à fonds perdu te verlenen in de kosten van zogenaamde wijkhuizen, te stichten door het katholiek maatschappelijk wijkwerk te Eindhoven en om subsidie te verlenen aan het katholiek maatschappelijk werk en aan het katholiek sociaal charitatief centrum Eindhoven, welke voorstellen z.h.s. werden aanvaard —, had zijn voorstel aangenomen gekregen, dit punt aan te houden dan tot een volgende bijeenkomst, met nog enkele andere punten en ruim drie en een half uur heeft de bijna voltallige raad — slechts twee leden waren afwezig — zich aan dit probleem gewijd.

Het preadvies

Aan het preadvies van B. en W. is het volgende ontleend: Wij hebben ons omtrent deze aangelegenheid andermaal ernstig beraden. Het wil ons voorkomen, dat het geen praktisch nut kan hebben de vraag, of het gewenst en verantwoord is aan verzoekster subsidie te verlenen — gezien het vrij recente en welhaast uitputtende debat daaromtrent — thans nogmaals in dit college van de principiële en theoretische kant uit, te benaderen. Wij kunnen slechts herhalen hetgeen wij bij vorige gelegenheden duidelijk hebben gesteld

en toegelicht, dat van de plaatselijke overheid, wier beleid in het algemeen op positief-christelijke grondslag is gegrondvest, bezwaarlijk kan worden verwacht, dat zij door middel van — uiteraard onverplichte — subsidiëring een maatschappelijk streven zou erkennen en bevorderen, dat deze grondslag principieel en stellig afwijst. Dat deze opvatting ons respect voor de menslievende intenties van hen, die dit maatschappelijk werk voorstaan en uitoefenen, intact laat, hebben wij evenzeer bij herhaling betoogd.
Ofschoon de hier ontwikkelde principiële opvatting op zich zelf al moet leiden tot afwijzing van het verzoek, willen wij daarenboven nog eens aandacht schenken aan de concrete zijde ervan en aan de praktische betekenis die dit werk voor de plaatselijke gemeenschap heeft.
Welnu, de betekenis, welke verzoekster nu op dit moment voor onze plaatselijke gemeenschap heeft en evenzo de betekenis, die het — naar onze mening — in de naaste toekomst voor deze gemeente zal hebben, in ogenschouw nemend, menen wij, dat er geen termen aanwezig zijn om tot subsidiëring over te gaan. Haar ledental en de tot nu toe ontwikkelde activiteiten rechtvaardigen o.i. niet het beschikbaar stellen van gemeentegelden. Het ligt in het algemeen naar onze overtuiging niet op de weg van de gemeentelijke overheid, een organisatie, die voor haar gebied van geen praktische betekenis is, te subsidiëren. Dit te minder, indien de overheid niet overtuigd is van de noodzakelijkheid en nuttigheid van het werk. De betrokken organisatie zou primair moeten steunen op een betekenende groep van de lokale samenleving. In het onderhavige geval kan dit laatste niet worden gezegd.
Omdat dus enerzijds de grote meerderheid van onze plaatselijke gemeenschap op de hierboven ontwikkelde grond afwijzend staat tegenover het streven en de geest van Humanitas en het Humanitisch Verbond, en anderzijds er geen betekenende groep is in onze plaatselijke gemeenschap, waarop Humanitas steunt en waartoe zij haar werkzaamheid zou willen beperken, stellen wij u voor, op het vorenomschreven verzoek afwijzend te beschikken.

Het debat

Mr. G. J. P. Cammelbeeck, rooms-katholiek lid van de PvdA, opende de rij van sprekers met een breed opgezet betoog, waarin hij in de eerste plaats de Kritische Commentaar van de N.R.C., gewijd aan dit onderwerp (men zie ons nummer van 22 maart) citeerde. Hij zei te vrezen, dat, indien de subsidie thans niet zou worden verleend, het onderwerp voor geruime tijd van de baan zou zijn.
Spreker betreurde het, dat niet getracht is, gelijk hij bij een vroeger debat over deze kwestie heeft gesuggereerd de zaak eerst door een buitenpolitiek forum te doen behandelen. Voorts citeerde hij enkele katholieke schrijvers, o.w. dr. Delfgauw, die in Te Elfder Ure een artikel aan dit onderwerp heeft gewijd en prof. dr. Loef, die op een studieconferentie van Nijmeegse studenten, welke was gewijd aan Kerk en Wereld, eveneens deze materie heeft behandeld en die beiden tot de conclusie zijn gekomen, dat belemmering van de overtuiging van anderen als onzedelijk moet worden aangemerkt en het volgen van de verdraagzaamheid het hoogste gebod is. Men moet het geloof niet met machtsmiddelen willen beschermen. De ware gelovige, aldus spreker, is bezorgd voor iedere ongelovige en iedere schijngelovige.
In zijn rede wees hij er voorts o.m. op dat in andere uitgesproken rooms-katholieke gemeenten wel subsidie aan Humanitas wordt verleend. Aan het adres van prof. Romme merkte hij op, dat het niet zo belangrijk is, of in de Grondwet staat, dat de staat God erkent, dan wel of Gods geest spreekt uit wat de staat doet. Volgens zijn mening is de raad verplicht medewerking te verlenen, op grond van de verdelende rechtvaardigheid. Men heeft hier te doen met een vereniging, die zich ten doel stelt maatschappelijk werk te verrichten op eigen grondslag. Het standpunt van B. en W. is niet katholiek c.q. niet christelijk.
Ook citeerde spreker nog de N.R.C. van dinsdag, waar in een bericht melding werd gemaakt van het samengaan van vier organisaties voor maatschappelijk werk; hier waren christelijke organisaties bij, maar ook een op humanistische grondslag. Ten slotte merkte hij op, dat de gemeentelijke dienst voor Sociale Zaken wel mensen naar Humanitas heeft verwezen, hetgeen er naar riekt, dat Eindhoven wel de lusten, maar niet de lasten wil dragen. Laten wij katholieken, zo eindigde hij, oppassen, dat wij niet worden gebrandmerkt als te zijn de remmers in vaste dienst.

De heer C. P. J. Bastiaenen (kath. v.) herinnerde eraan, dat deze kwestie reeds sedert 1953 in deze raad speelt. De handelingen van de staat moeten in overeenstemming zijn met Gods wet. Het zijn of niet zijn van God is de belangrijkste vraag voor de mens op aarde. Maar meer nog dan de vraag van de verdraagzaamheid is hier, aldus deze spreker, aan de orde de kwestie of het algemeen belang vergt, dat het subsidie wordt verleend. Het gaat niet om de organisatorische vorm, maar om de geestelijke basis. En in dit opzicht zijn Humanitas en het Humanistisch Verbond één.
In die kringen wordt over godsdienst, huwelijk en gezinsvorming heel anders gedacht, dan door de grote meerderheid van ons volk. Als spreker bedenkt, dat Humanitas zeer sympathiek staat tegenover een instelling als de Vereniging voor seksuele hervorming, dan past hij er voor zijn stem te geven voor een subsidie. Dat katholieken elders, onder andere omstandigheden en op een andere plaats, wel steun hebben willen verlenen is voor spreker niet doorslaggevend. Het cultureel, maatschappelijk en religieus eigen van de stad dwingt hem afwijzend tegenover het verzoek van Humanitas te staan.

Een heel ander geluid deed mr. W. J. M. L. van der Grinten (kath. v.) horen. Hij zei zich niet met het standpunt van B. en W. te kunnen verenigen. Er wordt subsidie gevraagd voor maatschappelijk werk. Maatschappelijk werk is charitas en charitas is een christelijke deugd. Ook Humanitas wekt op tot normbesef en zij bereikt mensen, die door kerkelijke instellingen niet, of slechts zeer moeilijk kunnen worden bereikt. Voor ons christenen, zo zei spreker, is het moeilijk te begrijpen, hoe de humanisten die norm hebben opgebouwd, maar een feit is, dat zij voeren naar eerbied voor de persoon en dat zij de mens erkennen als drager van zedelijke waarden. Elk gezin, dat geestelijk of maatschappelijk ziek is vormt een haard van besmetting. Spreker zou alleen gaarne van het raadslid mr. P. van 't Hoff, die voorzitter is van de plaatselijke afdeling van Humanitas, willen weten of Humanitas haar zorgen alleen uitstrekt tot hen, die zich tot haar wenden of dat zij ook kerkelijken onder haar hoede neemt.

Op deze vragen heeft later mr. Van 't Hoff (soc.) geantwoord. Hij zei, dat Humanitas niet om klantjes loopt te leuren. Uiteraard wenden zich tot Humanitas slechts diegenen, die onkerkelijk zijn.
Komen er echter, die wel tot de kerkelijken kunnen worden gerekend, maar die om welke reden dan ook niet door een organisatie van eigen gezindte geholpen wensen te worden, dan worden dezulken natuurlijk niet afgewezen.
De heer Van der Grinten verklaarde bij de duplieken zich met dit antwoord voldaan, in tegenstelling tot enkele andere sprekers die het antwoord van mr. Van 't Hoff teleurstellend noemden.

Het uitvoerig betoog van de heer G. Buiten (prot. chr. groepering) kwam in het kort hierop neer, dat deze spreker de opvatting bestreed als ware het advies van B. en W. hooghartig. Het is immers niet ingegeven door overwegingen van de mens, maar gebaseerd op de ordonnantiën Gods.
Zij, die voor het subsidie zijn, zijn, aldus spreker, in gebreke gebleven aan te tonen, dat het onverdraagzaam zou zijn de gelden te weigeren. De grondslag van Humanitas en Huma-

nistisch Verbond is precies gelijk. Dat betekent, dat zij eigen rede tot richtsnoer nemen en niet het goddelijke gebod. De norm van de Heilige Schrift wordt bewust niet aanvaard en nu moge het zijn, dat zij wel eens tot gelijk gerichte conclusies komen als de christenen, zij baseren zich op onjuiste, onaanvaardbare gronden, immers het spruit niet voort uit Gods woord. Onvermijdelijk is het, dat bij het maatschappelijk werk de levensovertuiging van de maatschappelijke werkster een grote rol speelt. Een humanistische werkster denkt anders over gezinsvorming, kinderzegen en de taak van het gezin dan een christen. Maar dat andere standpunt is in strijd met het Goddelijk gebod. En nu mag men aanvoeren, dat men voorzichtig moet zijn met het uitspreken van principes, omdat later wel eens blijkt, dat ook een principieel inzicht zich kan wijzigen, men leeft in het licht van de dag. En in het licht dat men vandaag heeft, dient men het humanisme af te wijzen.

Mr. J. C. van Sandick (lib.) zei, dat het toch wel merkwaardig is, dat zulk een simpel verzoek om subsidie voor maatschappelijk werk zulk een diepgaand debat uitlokt.
Humanitas streeft naar maatschappelijk werk onder niet-kerkelijken. Is dit in strijd met een positief christelijke grondslag? Humanitas stelt zich zeker niet op een antigodsdienstig standpunt. In onze geschiedenis heeft het humanisme altijd een grote rol gespeeld. In het stedelijke beleid is steeds naar billijkheid gestreefd. Volgens de geldende normen behoort Humanitas dan ook stellig te worden gesubsidieerd. Men bedenke voorts, dat Eindhoven een stad is met een zeer gemengde bevolking.
Wethouder H. M. van Lieshout (kath. v.) heeft uitvoerig het standpunt van B. en W. verdedigd. In zijn uiteenzetting heeft hij duidelijk gemaakt, dat dit onderwerp langdurig en diepgaand is behandeld in het college.
Het beleid is gegrondvest op een positief christelijke basis en daarom mag men niet onverplicht steun verlenen aan een instelling, die niet God als uitgangspunt heeft. Het verlenen van subsidie zou betekenen, dat men bevordert, wat in strijd is met het doel dat B. en W. zich hebben gesteld. Het humanisme is atheïstisch, zoal niet agressief, dan toch naar wezen. Het Humanistisch Verbond is gericht op afbraak van het Godsbesef. Gewetensvrijheid noch politieke verdraagzaamheid is hier, aldus spreker in het geding. Het Humanistisch Verbond is een pseudoreligie, welke een zelfde plaats wil innemen als onze christelijke kerkgenootschappen. Humanitas heeft de vraag open gelaten of aan haar doelstelling niet de bijbedoeling is verbonden voor het humanisme propaganda te voeren. Propaganda speelt bij het humanisme een grote rol. Te Heerlen, waar blijkens de volkstelling van 1947 slechts 4 pct onkerkelijken zijn, heeft Humanitas 19 gezinsverzorgsters; te Amsterdam, waar het percentage onkerkelijken ruim 45 pct bedraagt, heeft Humanitas slechts 8 verzorgsters. In het archief bevindt zich een brief van Humanitas, waaruit blijkt dat zij zich niet aan grenzen wil binden.
In de tweede termijn heeft deze spreker eveneens de Kritische Commentaar in ons blad van 22 maart geciteerd. Hij zei te veronderstellen dat deze was geschreven door de parlementaire redacteur van ons blad, die lid van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond is en dus als gezaghebbende stem kan gelden. Uit het citaat construeerde spreker het bewijs dat Humanitas een mantelorganisatie van het Humanistisch Verbond is wat door enkele zijner opponenten was bestreden.
Ten slotte voerde hij ook nog aan, dat het werk, dat Humanitas tot nu toe te Eindhoven heeft verricht, maar zeer gering van omvang is geweest.
Mevrouw dr. H. Verwey-Jonker (PvdA) heeft bij de gedachtenwisseling in tweede termijn er op gewezen, dat de heer Buiten, die evenals spreekster een bewust belijdend protestant is, er goed aan zou doen aan de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan te denken.
Het gaat er om, dat mensen, die hulp nodig hebben, inderdaad geholpen worden. Laat men toch bedenken, dat de christelijke kerk in sommige opzichten tekort is geschoten. Hierdoor zijn velen van de kerk los geraakt. Spreekster is verheugd, dat een beweging is ontstaan om deze mensen op te vangen. Het is volkomen irreëel te eisen, dat zulk een beweging op religieus standpunt zou staan, hoe zeer men het ook kan betreuren, dat dit niet het geval is.
Inmiddels had mr. Cammelbeeck een motie ingediend met de strekking de beraadslagingen uit te stellen tot een onpolitiek forum het vraagstuk zou hebben behandeld. De burgemeester noemde de motie een staatsrechtelijk monstrum, omdat de raad zich niet kan binden aan de uitspraak van een min of meer willekeurige groep personen buiten de raad. De motie werd daarop aldus gewijzigd, dat slechts erin werd uitgesproken, dat de behandeling tot nader order zou worden verdaagd.
Met de reeds genoemde stemmenverhouding werd zij verworpen. Het afwijzende preadvies werd daarop met de eveneens reeds genoemde stemmenverhouding aangenomen. Tot de tegenstemmers behoorden de PvdA, de VVD en één lid der KVP, mr. Van der Grinten.

Noot van de Redactie van 'Van Mens tot Mens':
De in dit verslag voorkomende aantallen gezinsverzorgsters en gezinshelpsters in dienst van de afdelingen Mijnstreek (dus niet alleen Heerlen) en Amsterdam, die de heer Van Lieshout aanvoerde om de 'propagandistische' oogmerken van Humanitas aan de kaak te stellen, zijn niet in overeenstemming met de werkelijkheid. Momenteel zijn in Amsterdam 13 en in de Mijnstreek 4 gezinsverzorgsters en gezinshelpsters bij Humanitas in dienst.

Humanitas, Vereniging voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag, vraagt:

1. Enkele maatschappelijk werk(st)ers voor het algemeen maatschappelijk werk in haar afdelingen.
   Opleiding en ervaring in het maatschappelijk werk vereist. Salaris hiernaar te regelen.
2. Een functionaris met een halve dagtaak voor de leiding van het gezinsvoogdijwerk in het arr. Utrecht.
   Opleiding en ervaring in de kinderbescherming vereist. Salaris volgens rijksregeling.

Sollicitaties aan het Centraal Bureau, J. W. Brouwersstraat 16 te Amsterdam.

De Vereniging voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag 'Humanitas' zoekt *pleeggezinnen* voor jongens van 10 tot 14 jaar. Brieven met inlichtingen Centraal Bureau Humanitas, J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam-Z.

Van oude en nieuwe wensen in Rotterdam

De opdracht om in kort bestek wat te vertellen over de ontwikkeling van het werk van Humanitas in Rotterdam ligt mij ongetwijfeld wat zwaar op de maag. Niet, omdat er van dit werk zo weinig te vertellen valt. Wel, omdat er in een stad als Rotterdam dagelijks zoveel problemen op je afstormen, dat de ordening van de stof voor dit artikel een bijna onmogelijke opgave is. Wat gebeurt er in deze zwoegende werkstad en in welke richting koerst onze afdeling? Zie daar de twee vragen, die gemakkelijker kunnen worden gesteld, dan beantwoord.

Wat gebeurt er?

Er zijn boze tongen geweest, die hebben beweerd, dat het werk van Humanitas nog steeds niet goed van de grond is gekomen. Er zijn ook andere tongen geweest, die het heel goed met Humanitas meenden, welke met een duidelijk ongeduld hetzelfde hebben gezegd. Maar toen ik op 1 februari 1956 mijn functie als directeur aanvaardde, heb ik — al die tongen ten spijt — een basis aangetroffen, welke bijzondere perspectieven voor de toekomst biedt. Het moge waar zijn, dat de kantoorruimte beslist niet ideaal is. Het moge waar zijn, dat in de tweede stad van het land Humanitas met een bescheiden aantal beroepskrachten haar taak verricht en dat het aantal actieve leden in verhouding tot het totale aantal betrekkelijk gering is. Maar ik heb vrij snel een groot respect gekregen voor de grote hoeveelheid werk, die deze beroepskrachten verzetten en nog meer respect voor het enthousiasme, waarmede dit gebeurde. En het 'betrekkelijk' geringe aantal actieve leden ligt toch maar zo om en nabij de tweehonderd. Voor een deel hebben deze tweehonderd actieven een organisatorische taak. Zij besturen de acht onderafdelingen en vervullen daarin een onmisbare functie. De meesten zijn tevens mede betrokken bij het praktische werk. Zij beheren op het ogenblik negen bejaardensociëteiten — binenkort hopen wij nog enkele bejaardensociëteiten te openen — en zij verrichten van daar uit een prachtig stuk bejaardenwerk. Goed, alle mogelijkheden ten aanzien van de zorg voor bejaarden zijn beslist niet uitgeput, maar wij dienen ons bij dit werk er toch terdege van bewust te zijn, dat het moet geschieden in het raam van de huidige situatie van de bejaarden. Op de vraag of wij hiermede met onze wensen ten aanzien van dit werk steeds voldoende rekening houden behoef ik hier niet in te gaan.

Vervolgens zijn er een aantal actieve leden, die zich verdienstelijk maken met het werk voor de reclassering in het verband van het Nederlands Genootschap tot Reclassering. Deze medewerkers hebben twee discussie-groepen gevormd, die regelmatig bijeenkomen om in Humanitas-verband te spreken over hun ervaringen om op deze wijze te komen tot verdieping van het inzicht in het werk als zodanig.

Zeer beslist mag ik hier de kinderbescherming en de gezinsvoogdij niet vergeten. Dit werk breidt zich snel uit en onder de bezielende leiding van onze maatschappelijk werkster — mevrouw J. H. Spierdijk — is langzamerhand een voortreffelijk korps van medewerkers en medewerksters gegroeid, waarop wij met recht trots zijn. Terloops zij hierbij vermeld, dat in een zeer prettige samenspraak met vertegenwoordigers van de afdelingsbesturen van Schiedam en Vlaardingen werd besloten tot een doeltreffende coördinatie van de werkzaamheden op dit terrein.

De hulp van actieve medewerksters bij de zorg voor de gerepatrieerden beperkte zich tot nu toe voornamelijk tot huishoudelijke hulp en het geven van lessen. Maar wanneer het experiment, waarmede wij een dezer dagen zijn gestart, slaagt, dan zullen wij de hulp van meer medewerkers en medewerksters bijzonder goed kunnen gebruiken. Mej. C. Reijenga, onze maatschappelijke werkster voor de gerepatrieerden, is ten aanzien van dit experiment vol goede moed en zij hoopt op deze wijze een middel te kunnen gaan hanteren, dat de integratie van de gerepatrieerden aanmerkelijk zal vergemakkelijken. Dat ik ten aanzien van dit experiment in het 'duistere' blijf, is het gevolg van een terzake gemaakte afspraak, maar ik stel mij voor u hierover t.z.t. meer te kunnen vertellen.

Het opheffingswerk ten behoeve van sociaal-zwakke gezinnen is toevertrouwd aan mej. A. Stoppendaal. Bij deze arbeid, die uiteraard grote deskundigheid en een bijna onverstoorbaar optimisme vraagt, zijn de mogelijkheden om vrijwillige medewerkers en medewerksters in te schakelen — althans voorlopig — uiterst gering. Toch verdient dit opheffingswerk veel aandacht, waneer wij ons afvragen wat er in Rotterdam wordt gedaan.

Ten aanzien van de jeugdzorg participeren wij in het clubhuiswerk van 'Het Anker', terwijl met betrekking tot het algemeen maatschappelijk werk eveneens de nodige activiteiten worden ontplooid, waaraan behalve mevrouw Spierdijk een aantal vrijwilligers deel hebben.

Er gebeurt in Rotterdam meer, veel meer. Hierboven noemde ik reeds de discussie-bijeenkomsten van onze medewerkers voor de reclassering. Daarnaast zou ik kunnen noemen de lezingenreeksen, welke nu enige jaren worden georganiseerd door de vier gezinsvoogdijverenigingen te Rotterdam; de door de Commissie voor Oudeliedenzorg georganiseerde lezingenreeks betreffende de bejaardenzorg, welke door bijna dertig van onze medewerksters aan de bejaardensociëteiten wordt gevolgd; de in eigen verband georganiseerde cursus 'huiselijke ziekenverzorging'; maar ook onze weekend-conferenties, waarvan vooral de laatste — gehouden op 17 en 18 maart 1956 in het Aug. Reitsmahuis te Hoek van Holland — bijzonder is geslaagd.

Wat gaat er gebeuren?

Wanneer wij na deze nog onvolledige opsomming ons bezinnen op het werk in de toekomst, dan kunnen we allereerst stellen, dat naast een verdere uitbreiding van de reeds aangevatte taken nog talrijke nieuwe taken liggen te wachten.

Het algemeen maatschappelijk werk — dat zich niet toelegt op detaillering of specialisering — verdient ruime aandacht. Naast de voorbereiding van het maatschappelijk werk vallen hieronder de sociale bemiddeling, de voorlichting, het opnemen van contact met organen van maatschappelijk werk om de hulpverlening zo snel mogelijk te doen verlopen, enz., maar ook de sociale gezinszorg. Daarbij en daarnaast mag ik hier ter illustratie noemen de zorg voor de ongehuwde moeder, voor migranten, zeelieden, militairen, 'vergeten patiënten'; wij beraden ons over de oprichting crèches, over kinderuitzending, vakantie voor moeders van grote en/of onvol-

ledige gezinnen. Ik denk ten slotte nog aan het oprichten van scholen voor ouders, waarvoor ik tenminste een opdracht tot stimulering zie liggen en aan eenzelfde taak ten aanzien van een huwelijksbureau, mede ter bestrijding van de malafide advertenties en de op louter commerciële basis geëxploiteerde particuliere bureaus.

Ik ben mij er terdege van bewust, dat voor de vervulling van deze oude en nieuwe wensen het aantrekken van geschoolde beroepskrachten een eerste eis is. Bovendien zal echter het aantal medewerkers en medewerksters aanzienlijk moeten worden uitgebreid. En dat niet alleen! Wij hebben tot taak het niveau van het vrijwilligerswerk met alle middelen welke ons ten dienste staan te verhogen. Een belangrijke stap om deze laatstgenoemde taak gedegen te kunnen verrichten is het besluit geweest om onder de leden van onze vereniging een enquête te houden. Hieraan wordt thans met grote ijver gewerkt en op basis van de te verkrijgen gegevens kunnen straks allerlei plannen worden uitgewerkt en uitgevoerd.

In Rotterdam wordt veel gebouwd. Wanneer ik uit het raam van ons kantoor over de altijd levende Maas heen kijk, zie ik heimachines staan en ik hoor ze puffen. Rotterdam heit en Rotterdam puft, reeds tien jaren lang. En de eens zo grote braakliggende terreinen worden steeds kleiner.
Humanitas in Rotterdam heit en puft mee. En de eens zo grote braakliggende terreinen van het maatschappelijk werk worden steeds kleiner.
Humanitas heeft een concrete opdracht en taak in de gemeenschap, die wij vervullen kunnen en dus moeten; die wij vervullen moeten en dus kunnen.

L. J. DIJKERS

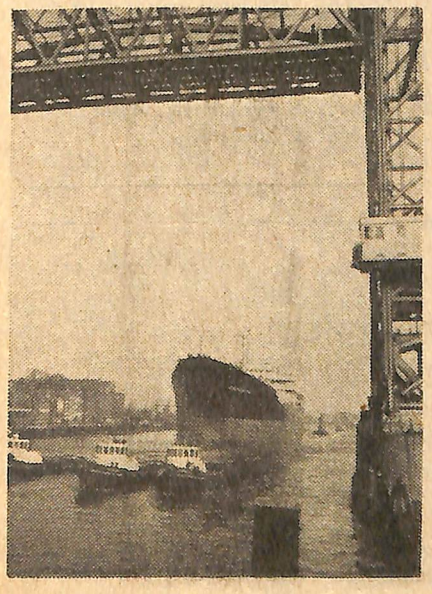

Het verschijnsel der onmaatschappelijkheid

Op de jaarvergadering van onze afdeling Eindhoven hield het Eerste-Kamerlid mevrouw Verwey–Jonker een causerie over bovengenoemd onderwerp, en daar dit wellicht belangstelling vindt in wijder kring, volgt hier een summier verslag.
Niemand kent precies de *oorzaak* van onmaatschappelijkheid; *kenmerken* zijn o.a.: onregelmatig werken en leven; slordigheid, luiheid; drankzucht; slecht geldbeheer; de wijze van bewoning; het niet of nagenoeg niet opvoeden van de kinderen, enz. Het geheel van het sociaal normen-complex blijft onder de maat. Men bedenke evenwel, dat het milieu en de tijd, waarin men leeft ook een factor van betekenis zijn. *Zo noemt b.v. Litjens in zijn studie van de onmaatschappelijkheid te Maastricht ongodsdienstigheid en het niet vervullen van de door de r.-k. kerk gestelde plichten symptomen van onmaatschappelijkheid.* Wat beneden een bepaalde norm ligt, hangt echter ook van de buurt af waarin men woont: in een villadorp worden andere levensnormen gesteld als in een arbeidersbuurt van de stad. Onmaatschappelijkheid is dus een relatief begrip, mede afhankelijk van de plaats, tijd en zeden en van het peil, waarop een bepaald gezin leeft te midden der omwonenden.
In socialistische kringen heeft men lange tijd gemeend, dat het *milieu* bepalend was voor het onsociaal gedrag van bepaalde gezinnen. Anderen hebben met nadruk de erfelijkheidsfactor hiervoor aangewezen en vóór de laatste wereldoorlog werd de laatste mening het meest aangehangen. In Amsterdam en Den Haag werden speciale woningcomplexen gebouwd voor onmaatschappelijken, maar de resultaten waren bedroevend.
Bij een onderzoek uit die tijd van prof. dr. A. Querido naar de oorzaak van de onmaatschappelijkheid, waarbij ook het intelligentiepeil werd onderzocht, kwam aan 't licht, dat *debiliteit* wel de voornaamste factor is bij slecht levensgedrag. In Amerika is men bij dergelijke onderzoekingen tot nagenoeg dezelfde resultaten gekomen; daar zijn vooral de familieinvloeden op het nageslacht ook nagegaan.
Toch is men naast de erkenning van de debiliteit bij zwak en a-socialen na de oorlog weer meer waarde gaan toekennen aan de milieu-theorie. Nadat duidelijk geworden was, dat de bewoners van bepaalde buurten elkaar besmetten, zijn in enige steden van ons land bepaalde buurten geheel gesaneerd. Blijkbaar spelen bij onmaatschappelijk levensgedrag naast erfelijke eigenschappen het milieu en de levensomstandigheden een belangrijke rol, als zijnde de voedingsbodem, waarop de eerste gedijen kunnen. En hiermede zijn dan de speciale woningcomplexen en de controlewoningen veroordeeld, daar zij de infectie in de hand werken.
Een belangrijk experiment van de laatste jaren zijn de kampen en het plan 'Zuidplein' te Rotterdam, waar 'moeilijk aanpasbare' gezinnen (zoals de term tegenwoordig luidt om gevoeligheden te ontzien) uitsluitend op eigen verzoek voor herklassering worden opgenomen. In nauwe samenwerking met een groot aantal gezinsverzorgsters wordt het huishoudelijke werk gedaan, terwijl op elke 15 gezinnen een maatschappelijk werkster aanwezig is, die zich speciaal met de gezinsproblemen bezighoudt. Dit is een veelbelovend experiment, dat de gemeenschap weliswaar veel geld kost, maar waarvan verwacht mag worden, dat het volgende generaties ten goede zal komen.
Daarnaast moet nog het wijk- en jeugdwerk genoemd worden, het laatste speciaal ten bate der zgn. 'ongrijpbare' jeugd, om de ontmaatschappelijkheid op te vangen en waaraan tegenwoordig veel aandacht wordt besteed. Toen in Eindhoven de katholieken dit werk gingen ontwikkelen, bleek er aldra ook behoefte te bestaan aan dergelijke arbeid onder bepaalde niet-katholieke gezinnen. Overigens ligt het probleem der onmaatschappelijkheid te Eindhoven voor eerstgenoemde categorie der bevolking anders dan voor de andere, o.a. reeds, omdat deze laatste over de gehele stad verspreid wordt. De gezamenlijke diaconieën te Eindhoven hebben toen de Protestantse Stichting van Maatschappelijk Opbouwwerk opgericht, waarvan de inleidster thans de voorzitster is. Deze stichting, die haar werk pas is begonnen, werd door deelneming van het Leger des Heils, Humanitas en de Ver. voor vrijz. prot. maatsch. werk, op zeer ruime basis gezet.

J. A. GERZON

uit de afdelingen

Amsterdam: geen taai ongerief

Als het kleine broertje, dat steeds de nog in goede staat verkerende pakjes van zijn snel groeiende oudere broer moet afdragen, volgt de afdeling Amsterdam al enige jaren het spoor van het Centraal Bureau en nestelt zich in de inmiddels te krap geworden kantooraccommodatie van die grote broer. Eerst op de Stadhouderskade 139, nu in de Vondelstraat 61.

Maar meent u niet dat wij (de afdeling Amsterdam) dit als een taai ongerief voelen. Het is in tegendeel een mals gerief, zij het dan wat kostbaar. Want waar vind je tegenwoordig in Amsterdam een behoorlijk kantoor, als de goed gevulde en reeds half geopende zakenmansbuidel in deze stad er als de kippen bij is een deel van zijn inhoud op tafel te laten rollen als betaling van de eerste huurtermijn (en meer) van elke ruimte waar 'huisvesting' en arbeidsinspectie kantoorwerk gedogen.

De afdeling Amsterdam heeft dus ten slotte in 1956 afscheid genomen van haar zeer gewaardeerde huisbaas de CBWT en is getrokken in de vertrekken waar het Centraal Bureau, vooral de laatste tijd, als een centraal verwarmd potje met pieren, geleefd en gewerkt heeft. Dat is echter niet de enige verandering. Het werk van de afdeling Amsterdam is aanmerkelijk uitgebreid. Als tweede in de reeks afdelingen heeft, na Rotterdam, nu ook Amsterdam een directrice van haar afdelingskantoor kunnen aanstellen. Dit is mej. P. E. G. Pelgrim, dra. paed., die sinds 15 februari de leiding van het afdelingskantoor op zich genomen heeft. De gehele staf is trouwens uitgebreid, al in de loop van 1955. Als maatschappelijk werkster, belast met de leiding van de gezinsverzorgingen, het algemeen maatschappelijk werk en binnenkort als maatschappelijk werkster alléén voor het algemeen maatschappelijk werk, resideert daar mevr. K. Verkruisen–Schutte. Als namelijk onze nieuwe leidster voor de gezinsverzorging, mej. Van Lelyveld van Cingelshouck op 1 juni a.s. zal zijn aangesteld, zal mevr. Verkruisen zich geheel aan het algemeen maatschappelijk werk kunnen wijden. Daarmee is dan eindelijk de wens van het bestuur vervuld dit centrale stuk werk, ongehinderd door andere besognes, in handen te zien van een deskundige met een volle dagtaak.

Vondelstraat 61: 1956

Voor het maatschappelijk werk onder de gerepatrieerden houden mevr. Hoogkamer en mevr. Buurman van Vreeden ook kantoor aan de Vondelstraat 61. Zij verzorgen beiden onder meer een zeer druk bezocht spreekuur en zijn, dat brengt het werk mee, nogal ambulant.

Ook de kinderbescherming heeft in 1955 als centraal punt een deskundige beroepskracht gekregen, zij het voorlopig nog voor halve dagen. Het bestuur hoopt dat het spoedig de leidster van het gezinsvoogdijwerk, mevr. J. v. Binsbergen–Roffel, voor hele dagen zal kunnen aanstellen. En dat zal wel niet zo lang duren want, *iemand die in de kinderbescherming thuis is, zal zich de ogen uitwrijven als hij ziet dat Humanitas een overschot heeft van geselecteerde gezinsvoogden!*

De administratie was en is in handen van mej. Lemans en de heer Toele. Zij hebben de niet benijdenswaardige functie dagelijks de cijfers onder ogen te krijgen waaruit blijkt hoe moeilijk het is in het maatschappelijk werk de eindjes aan elkaar te knopen.

Voor de gezinsverzorgsters en gezinshulpen is het kantoor geen werkterrein, maar wel het centraal punt. Vele malen rinkelt op het kantoor de telefoon voor een verzoek om hulp van een der gezinsverzorgsters. Veel vaker helaas dan mogelijk is aan het verzoek om hulp te voldoen.

Deze bezetting van het nieuwe kantoor en de ruimte stemmen ongetwijfeld tot tevredenheid, maar er zijn reeds plannen tot uitbreiding. Dit werk staat niet stil. Als het Centraal Bureau binnenkort niet vrijwillig verhuist, wanneer het plaatselijk werk naar meer ruimte gaat uitzien, zal het kleine broertje voor het eerst geen afleggertje meer van de grote broer kunnen krijgen. Maar is dat geen normaal verschijnsel in ieder gezin? Verstandige ouders zullen immers op een gegeven moment zeggen: 'Je bent nu zo netjes op je kleren, nu hoef je geen afleggertjes meer aan.'

KONINKLIJKE GIFT VOOR HET KINDERHUIS ELLINCHEM.

Met grote erkentelijkheid maakt het bestuur van de 'Stichting Kindertehuizen van Humanitas' melding van het feit, dat zij van H.M. de Koningin en Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins een belangrijke gift heeft ontvangen ten behoeve van enkele noodzakelijke voorzieningen in het kinderhuis 'Ellinchem.'

Vondelstraat 61: 1954

De Stichting voor het Beheer en de Exploitatie van Volkswoningen te Utrecht vraagt voor haar wooncomplexen

TWEE GEZINSVERZORGSTERS

die onder leiding van een maatschappelijk werkster tewerkgesteld zullen worden in zwak-sociale gezinnen.
Salaris volgens Rijksregeling.

Voor krachten met een speciale opleiding of die door praktijkervaringen en bijzondere aanleg grote geschiktheid bezitten, is een hogere salariëring mogelijk.

Gaarna spoedige indiensttreding. Soll. te richten aan het bestuur van de Stichting, Burg. Reigerstraat 86 te Utrecht.

Humanisme in de praktijk

We zien vaak dat mensen die werkelijk openstaan voor wat goed is in de wereld, dikwerf onwennig en kritisch staan tegenover uitingen omtrent het leven, wanneer dat alles min of meer — in hun ogen althans — filosofisch wordt voorgedragen.

Horen ze echter van daden, van werkelijk ingrijpen in 's mensen lot, dan wordt hun belangstelling gewekt en staan ze open voor deze werkelijkheid.

Maar is in wezen het humanisme niet aanpakken van de mens en hem tot ontplooiing brengen?

Welnu wie kennis neemt van het geschrift: *Gehandicapten in het bedrijfsleven*, dat is uitgegeven door het ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid (Directie voor de Arbeidsvoorziening en afdeling Sociale Bijstand en Complementaire Arbeidsvoorzieningen), zal *moeten* zeggen, dat hier zonder dat zij die het werk deden wellicht een ogenblik aan humanisme hebben gedacht, in de ware zin van het woord humanistisch hun taak hebben aangepakt.

In de wereld en dus ook in ons land, zijn duizenden, die niet volwaardig zijn in de zin, welke de wereld nu eenmaal verlangt, ze zijn 'gehandicapt'. Deze mensen, soms niet, soms wel bewust van hun achterstand, hebben het in de regel heel moeilijk, aangewezen als ze zijn op medewerking, maar vooral op liefde en begrip van hun medemens. Ook deze gehandicapte mens kan in vele gevallen een 'normale' plaats in de samenleving krijgen, mits er een deskundige instelling is, welke hem deskundig terzijde staat. De Ned. Ver. Sociale Zorg voor minder validen: 'Actio vincit omnia' deed op dit terrein al jaren prachtig werk. Daarnaast moge thans, aan de hand van de genoemde uitgave, iets verteld worden wat vanwege het ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid, in samenwerking met de gemeentebesturen, op dit gebied geschiedt. Het plaatsen van de juiste man op de juiste plaats is niet altijd eenvoudig, vooral wanneer het gaat om de tewerkstelling van gehandicapten. Toch is het in zeer vele gevallen geenszins een hopeloze taak een zodanig mens passende arbeid te verschaffen.

Er is nl. praktisch geen beroep voor de uitoefening waarvan men over alle lichamelijke en geestelijke vermogens moet beschikken. Een eenzijdige beenamputatie b.v. verhindert iemand niet een uitnemend boekhouder te zijn; een musicus, die door een ongeval de pink van zijn linkerhand moet missen, kan weliswaar niet meer als violist optreden, doch er staan in principe talrijke andere beroepen voor hem open.

Wel, in 1954 werden door de arbeidsbureaus geplaatst 10.276 mannelijke gehandicapten, waarvan in de categorie:

geestesstoornissen (epileptici, debielen, enz.)	4112
inwendige ziekten	1745
long-, gewrichts- en andere stoornissen, t.b.c.	1196
gezichtsstoornissen (blind, kampogen, enz.)	288

Van het totaal van 10.276 mannen kregen er 5909 vast werk, en 4367 tijdelijk werk.

Over 1953 werden 10.793 gehandicapten geplaatst.

We kennen in ons land een ongekende weelde, nl. de volledige werkgelegenheid. Zeker 100.000 arbeidskrachten worden er gevraagd. Desondanks is er nog geregistreerde werkloosheid. Onder deze werklozen, die dikwerf in de gemeentelijke sociale voorzieningsregeling zijn opgenomen, bevindt zich een niet onbelangrijk aantal personen, dat op grond van min of meer ernstige rug-, maag-, hart-, been- of andere lichamelijke klachten of psychische tekorten, in feite tot de gehandicapten gerekend moet worden. Hoe groot dit aantal is, valt niet precies te zeggen, aangezien zij niet allen als gehandicapte bij de arbeidsbureaus geregistreerd staan.

Hier komt nu de samenwerking tussen het rijk en de gemeente naar voren. Van belang is dan de praktische toepassing van de Gemeentelijke Sociale Werkvoorzieningsregeling voor Handarbeiders (GSW-regeling). Deze immers stelt, door middel van een rijkssubsidie in de lonen en de kosten van leiding, de gemeenten in staat, personen, die (vooralsnog) in normale arbeid moeilijk te plaatsen zijn, op een speciaal voor hen geschapen werkobject te plaatsen, waarin zij nuttige arbeid verrichten, hun eigen levensonderhoud verdienen en hun arbeidsgeschiktheid behouden of vergroten. Voor de uitvoering van deze regeling bestaan plaatselijke commissies, waarin wederom de gemeente, het arbeidsbureau en het desbetreffende rijksconsulentschap vertegenwoordigd zijn, maar bovendien de erkende vakorganisaties.

Van de ca. 11.500 als zodanig geplaatsten, bleken er in de week van 27 juni—2 juli 1955 ruim 7000 een aanmerkelijke lichamelijke of geestelijke handicap (w.o. blindheid) te hebben, dan wel pas hersteld te zijn van t.b.c. De werkobjecten lagen voor ruim een derde der gehandicapte personen in een zgn. sociale (beschuttende) werkplaats, waar eenvoudige arbeid van industriële of ambachtelijke aard wordt verricht. Voor de overigen (meestal minder ernstig in hun arbeidsmogelijkheden belemmerd) waren de werkobjecten in de open lucht gelegen (kruidentuin, plantsoenarbeid, lichte grondarbeid, e.d.) Deze arbeid heeft in het algemeen een zeer gunstige invloed op de plaatsingskansen der betrokkenen in het vrije bedrijf.

Van de geplaatsten in de genoemde regeling konden velen weer in het vrije bedrijf worden geplaatst.

Deze doorstroming, waarvan ook vele gehandicapten profiteren, is voor een belangrijk deel te danken aan de 'revaliderende' werking van de arbeid in GSW-verband. Een symptoom hiervan is o.a. de toenemende neiging van werkgevers, die personeel nodig hebben, om in de sociale werkplaats ter plaatse de arbeiders gade te slaan, ten einde een indruk te krijgen, of zich onder hen geschikte krachten voor hun onderneming bevinden.

Het geschrift, waarop ik enkele malen doelde, geeft een aantal sprekende resultaten, welke wel duidelijk aangeven:

a. welke mogelijkheden er ook in een gehandicapt mens schuilen en
b. wat medewerkende liefde van officiële en andere instanties kan betekenen.

Laten zij, die wel eens mopperen over 'bureaucratie' en daarover ingezonden stukken plegen, deze brochure lezen en zich daarna weer aan een ingezonden stuk wagen.

MEIJER DE VRIES

Met vreugde geven wij kennis van de geboorte van onze zoon,

JAAP ALBERT

H. J. Beuke,
M. G. Beuke–Hulseboom
Ellecom, 17 april 1956,
Zutphensestraatweg 38.

Leden van Humanitas kunnen zich abonneren op 'Mens en Wereld', orgaan van het Humanistisch Verbond, tegen de gereduceerde prijs van f 3,50 per jaar.

Giften 1955

Bij het accountantskantoor *Wegerif Leguyt en Swillens, Hemonylaan 24, Amsterdam*, kunnen zij, die in 1955 aan het Centraal Bestuur of het Centraal Bureau giften hebben verstrekt ten behoeve van de Vereniging Humanitas of de Stichting Kindertehuizen van Humanitas, inlichtingen inwinnen omtrent de door hen gestorte bedragen. Deze inlichtingen kunnen bij bovenstaand accountantskantoor worden ingewonnen gedurende de maand mei 1956, dagelijks van 9—12.30 en 14—17.30 (zaterdags van 9—12.30 uur) ook schriftelijk of telefonisch (tel. 723311 en 723830).

Gezinsverzorgster zijn...

Hebben wij u in het vorige nummer niet verteld, dat de gezinsverzorging in 'de knel zat'? En herinnert u zich nog waar dit 'knellen' zijn oorzaak vond? Juist ja, in het tekort aan opgeleide gezinsverzorgsters, maar nog meer in het te kleine aantal meisjes dat zich opgeeft om zich op te laten leiden tot gezinsverzorgster. Indachtig het spreekwoord 'onbekend maakt onbemind', hebben wij toen iets over de opleiding geschreven in de hoop, dat hierdoor de onbekendheid wat zou afnemen. We moesten ons echter vanwege de beschikbare ruimte beperken tot de opleiding en over het eigenlijke werk van de gezinsverzorgster hebben wij weinig gezegd. Trouwens, dat zouden wij ook moeilijk gekund hebben, alleen wie in de praktijk van dit werk staan, weten welke eisen er gesteld worden. Daarom hebben we aan een van de gezinsverzorgsters van Humanitas gevraagd: Zoudt u eens iets over uw werk willen schrijven? Hieronder volgt haar reactie:

HET WERK VAN GEZINSVERZORGSTER

Met plezier neem ik de gelegenheid waar, om als gezinsverzorgster van 'Humanitas' een visie te geven op ons werk. Als uitgangspunt zet ik me in het verweer tegen een verkeerde opvatting van ons beroep, die blijkbaar onder veel buitenstaanders leeft.

Heel dikwijls wordt mij gevraagd waarom ik mij leen om overal het vuile werk op te knappen. Denkelijk zullen mijn collega's deze vraag ook meermalen gehoord hebben en ik verwacht dan ook dat zij hier tegen in opstand zijn gekomen. *Gezinsverzorgster zijn is ten enenmale geen zaak van alleen vuile karweitjes in het reine brengen.*

Wanneer een meisje gekozen heeft om gezinsverzorgster te worden, dan moet ze zich degelijk realiseren wat dat inhoudt. De gedegen opleiding die ze krijgt, besteedt hier gelukkig veel aandacht aan.

Dit werk kun je nooit goed doen, als je het behoorlijke salaris het voornaamste vindt. Dit werk vraagt je liefde. Je moet er je hele persoonlijkheid voor in kunnen zetten. Een behoorlijk verantwoordelijkheidsgevoel bezitten. Je te allen tijde kunnen aanpassen aan het milieu. Elk gezin moeten we, in de tijd dat we er werken, min of meer kunnen beschouwen als ons eigen gezin, waar wij verantwoordelijk zijn voor de verzorging van de zieke, van de kinderen, de vader en de huishouding.

Het beste is het om alles zoveel mogelijk te doen op de manier zoals de moeder het gewoon was te doen. Jammer genoeg heb ik wel eens gehoord van huismoeders, die door een gezinsverzorgster te veel werden uitgeschakeld. De gezinsverzorgster had gezegd dat zij het nu zo deed, en dat de huisvrouw het later dan maar weer op haar manier moest doen. Hier maakt zo'n gezinsverzorgster een grote fout. Met verstandig overleg, en eventueel uitleg waarom je het zo doet, bereik je meer en win je het vertrouwen. De moeder blijft als ze ziek thuis ligt de centrale figuur.

De entree in het gezin is zeer belangrijk. De familieleden zijn tamelijk gespannen door de komst van een vreemde juffrouw. Dit voel je duidelijk als je binnenkomt. Doch ik heb ondervonden, dat dit gauw wegvalt als je je zelf blijft, ongedwongen en vriendelijk kennismaakt.

De mensen proberen van je gezicht te lezen wat je eerste reactie is. Vooral bij de minder gegoede gezinnen, waar het huisraad wel het een en ander te wensen overlaat.

Door ervaring heb ik geleerd nooit te vroeg dingen over mezelf en andere persoonlijke aangelegenheden te vertellen. Dan nemen de mensen je zoals je bij hen in het gezin komt, je werk doet, je houding is. Daarna gaan ze je beoordelen en nemen ze je op. Je kunt zelf ook beter je houding bepalen. Je staat dan helemaal vrij, zonder vooroordeel.

Uit de gesprekken, die ik naderhand heb gehad met huismoeders als ik ze weer eens een bezoek bracht, heb ik gemerkt dat ze vaak graag over de tijd dat ze ziek waren en dus grote zorgen hadden, praatten. Ze hadden het ondanks alles, naderhand beschouwd toch een prettige tijd gevonden.

Hieruit blijkt, dat een half uurtje bij het bed van zo'n huismoeder zitten, met een kopje koffie of iets dergelijks, meer vruchten afwerpt dan een glad gewreven vloer, die na één dag weer net zo vuil is.

Een van de moeilijkste dingen in ons werk is de opvoeding van de kinderen. Heel dikwijls sta je in twijfel en denk je 'Moet ik nu optreden of moet ik dit maar aan de moeder overlaten, al ligt ze in bed?' Hier stuiten wij geregeld op Doch ook hier heb ik geleerd, zolang vader of moeder aanwezig en in staat zijn de kinderen te gebieden, te straffen of te prijzen, wij dit aan hen moeten overlaten. Deze taak moet zoveel mogelijk in handen van de ouders blijven. Alleen indien noodzakelijk mogen wij deze verantwoording overnemen.

Ook de huishoudbeurs zal de moeder zo mogelijk zelf beheren. Ze heeft dan het gevoel zelf ook nog deel te hebben in de gang van zaken. Dit ligt echter vaak verschillend in de gezinnen. Is het echter zo, dat wij ook deze zorg overnemen, omdat de moeder hiertoe door haar ziekte niet in staat is, of omdat zij blij is een tijdje deze verantwoording van zich af te kunnen leggen, dan blijkt het, dat ze het prettig vindt later een specificatie van al de uitgaven te krijgen.

Zo zijn er duizend en één dingen, die je door de praktijk leert aanvoelen en waar geen scholing voor mogelijk is.

Tot zover de brief van een gezinsverzorgster. Is het u zo gegaan als ons, dan zult u waarschijnlijk ook de opmerking gemaakt hebben: 'Och ja, natuurlijk komt dat er bij kijken, logisch eigenlijk, alleen ik heb er nooit zo bij stil gestaan.' Natuurlijk vereist het veel tact en inzicht om als vreemde zo maar in een gezin te komen en toch iedereen het gevoel te geven, dat alles bijna precies zo gaat als toen moeder het zelf deed. Vanzelfsprekend is het niet eenvoudig om bepaalde dingen anders te gaan doen dan de huisvrouw gewend was en haar toch niet het gevoel te geven dat je als gezinsverzorgster bezig bent haar op een indirecte wijze op haar nummer te zetten. En wat te doen als de zieke in een vertrouwelijke bui de gezinsverzorgster deelgenoot maakt van bepaalde moeilijkheden, waar zij over inzit? Om dan dat medeleven te betonen, dat verwacht wordt, die raad te geven, die nodig is, ook dat zal de gezinsverzorgster moeten kunnen. 't Is allemaal volkomen logisch! Maar hoe komt het dan dat de meeste mensen, de gezinsverzorgster beschouwen als iemand, die er alleen maar voor zorgt, dat het eten wordt gekookt en het huis schoon wordt gehouden? Waarschijnlijk omdat dit huis schoonhouden, dit eten klaar maken het meest waarneembare werk is dat de gezinsverzorgster verricht. Doch hoe belangrijk op zich zelf ook, er komt meer bij kijken en juist dat meer bepaalt voor een groot deel de inhoud van het gezinsverzorgster zijn. Het werk van de gezinsverzorgster is gericht op het hulp verlenen aan anderen, zeker, maar het is tevens werk dat aan het leven van de gezinsverzorgster zelf een boeiende en waardevolle inhoud geeft.

Meisjes of jonge vrouwen, die zich voor dit mooie beroep willen laten opleiden, kunnen alle nadere inlichtingen verkrijgen bij het Centraal Bureau van Humanitas, Sectie Gezinsverzorging, J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam-Zuid.